לד א מיי' פי"ג מהל' מקוואות הלכה ב טוש"ע י"ד סי' קכ"ה סעיף ג:

לה ב מיי' פ"ב מהל' איסו"מ הלכה יט:

לו ג מיי' פ"ו מהלכות ברכות הלכה יז סמג עשין כז טוש"ע י"ד סי' קמד סעיף ג:

לפירוש (זו היא) פליגא דרב נחמן דאמר רב נחמן כו' כלומר דאפי' רוצה ליטול ידיו לא שבקינן ליה: לחולין עד לפרק. עד פרק העליון של אצבעות: לתרומה עד פרק שני. לקדוש ידים ורגלים במקדש עד לפרק שלישי: עד כאן לחולין כלומר עד פרק ראשון לחולין עד פרק שני לתרומה: ושמואל דאמר ע"כ בין לחולין ובין לתרומה לקולא. כלומר עד פרק ראשון: לחומרא. עד פרק שלישי: לבני

ע) לכתורה ל"ל וכ"ה שאל לעמר וכו' ומנחם פשוט דלכאורה היה גומס בדבר שמועה אין לתרומה לקולא.

ד עד הפרק. הסני שבחמלע מלבעות לכיון למשוש קרך תרומה בעלמע הוא דיו אם נטל במה שנוגע במאכל להיינו לחסני מלבעות: **לתרומה עד הפרק.** פרק השליחי והוא בגב הילה: **קידוש ידים ורגלים.** מן הכיור: **עד הפרק.** העליון מקום מבור היל והזרוע: **עד כאן לחולין.** מרלה היה בידו כמו שפירשתי: **ושמואל אמר.** פרק המולין והתרומה שוין ולמומרת בפרק השליחי והוא שבגב היל: **משום דכהן הוא.** ורגיל בתרומה לפיכך החמיר על עלמו להרגיל לף בחולין כן כדי שיהא רגיל בה: **ומפנה.** לפלילה ובלבד שיהבר מלטנפס ומלטומלס: פקחא

עד הפרק [ע]קידוש ידים ורגלים במקדש
עד הפרק [א]וכל דבר שחוצץ בטבילה
בגוף חוצץ בנטילת ידים לחולין [ב]ובקידוש
ידים ורגלים במקדש אמר רב עד כאן
לחולין עד כאן לתרומה ושמואל אמר עד
כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא
ורב ששת אמר עד כאן בין לחולין בין
לתרומה לקולא אמר בר הדיא הוה קאימנא קמיה דרבי אמי ואמר
עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא ולא תימא רבי אמי משום
דכהן הוא דהא רבי מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי הוא ליואי
ואמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא אמר רב [ג]נוטל אדם
את שתי ידיו שחרית ומתנה עליהן כל היום כולו אמר להו רבי אבינא לבני
פקחא

קמייהו פרגיות כרוב ודורמסקין ונתן בר קפרא רשות לאחד מהן לברך ובסוף הלו דברים (שם דף נג.) תניא היו יושבים בנית המדרש הניחו מאור לפניהם בית הלל אומרים אחד מברך לכולן ובפרק כילד מברכין (שם מב:) תנן גבי מוגמר לאחד מברך לכולן ויש לומר דשאני ברכה דלכתחלה שכל אחד מרויח בשמיה ברכה שע"י כן מותרין לאכול וליהנות לפיכך מצטרפין לה אבל בסוף שכבר אכלו לא מצטרפין והא דתניא בפרק כילד מברכין (שם דף נז.) רבן גמליאל וזקנים שהיו מסובין בעליה בירידו והניחו לפניהם כותבות וחלוטה ונתן ר"ג רשות לר' עקיבא לברך וקפץ וברך ברכה אחת מעין ג' היינו משום דר"ג לטעמיה דאמיד להו כפת דקמחר התם כל שהוא מז' המינים רבן גמליאל אומר ג' ברכות ואע"ג דר' עקיבא כרבנן סבירא ליה דאמרי ברכה אחת מעין ג' לא בשביל להוציא כולם ברך אחד ברך לעצמו בקול כדי להודיעם להם דהלכה כרבנן ומה שאין אנו נוהגין עכשיו לברך בתחלה אחד לכולן אלא כפת דקמחר התם לחודיה לפי שאין אנו קובעים עצמנו להסב על היין ועל הפירות ואפילו גבי פת תנן בכילד מברכין (שם דף מב.) היו יושבין כל אחד מברך לעצמו היסבו אחד מברך לכולן וגבי יין פליגי התם בגמרא (דף מג.) רב ור' יוחנן דרב סבר לא מהניא ליה היסבה ואיכא דאמרי לא בעיא היסבה ור' יוחנן אמר מהניא ליה היסבה ומיהו צריך עיון דפשט המשנה משמע דמיירי בברכה דלכתחלה ובגמרא משמע דמיירי בברכה דבסוף גבי תלמידי דרב דאמרי ניכול לחמא מהאי דינק בתר דכריכו יתבי ורקא מבעיא להו היסבו אין לא היסבו לא או דלמא כו' משמע דלכ"ע בברכה דלכתחלה הוה פשיטא להו דלא בעי היסבה דלא נסתפקו אלא לברכת המזון לבתר דכריכו ועוד דאי בברכה דלכתחלה פליגי רב ורבי יוחנן דרב מ"ם יין ממוגמר ואור לאחד מברך לכולן וי"ל משום דמוגמר ואור בא להם הנאה בעת אחת אבל קשה דבהדיא תנן התם בא להם יין לאחד המזון אחד מברך לכולם ואע"ג דאיכא למימר דשאני התם דמגו דמהניא היסבה לפת מהניא נמי ליין דהכי נמי משמע התם כי פריך ליה לרב מברייתא דתורמין מ"מ הוה ליה לאקשויי מפי לרב ממתניתין ולשנויי הכי אלא לא פריך ליה ממתניתין דעל כרחך מיירי בברכה דמחלוקת דומיא דיין שבתוך המזון אבל ברייתא ע"כ מיירי בברכה דבסוף מדבעי היסבה ולפי זה בברכה דלכתחלה לא בעי לאקשועי דוקתא לא בפת ולא בשאר דבריס ובברכה דבסוף בעי לאקשועי דוקתא בין בפת בין בשאר דבריס דהלכה כרבי יוחנן ומיהו יש לייסב כולה מלתא בברכה דבתחלה והא דפריך לרב מברייתא ולא ממתניתין משום דמברייתא פריך ליתי ליפני דרב ומה שלא נסתפקו תלמידי דרב עד אחר המזון לפי שבתחלה לא בעו בפת אחת להבי דינק אלא היו מתקנין שם ליסב אחד וכל אחד שהיה מגיע שם היה יושב ואוכל והיה מברך לעצמו והא דמייתי שם ראיה מברייתא דמייתי ניזול וניכול נהמא דזוגתא דלכתחלה ע"ג דברכת המזון בשניס מלוה ליתלק ובתחלה אחד מברך לאחדים מ"מ מייתי ראיה דכי אמרי ניזול וניכול נהמא דזוגתא דלכתחלה א

פקחא דערבות. בקעה של חותה מדינה וחין מים מצויין להס[ט]: **ופליגא דרב.** דסברי חפי' בלח דמק: **האי אריתא דדלאי.** לינור שמופכין לו מים מן היחור בדלי והוח מולין מים לסדום: **חין נוטלין ממנו לידיים.** לחת ידיו לחוכו ויקלמו המים לחוכן דלמו מכח גברא חלח שכבר עבר כח המופך והן מקלחין מלליהס וחין כאן לא נטילה ולא טבילה נטילה דלמו מכח גברא קחלח טבילי נמי בלינור ליחת שחין כאן שעור מקוה: **ואי מיקרב גבי דונא.** כשהדונא שופך וזה נותן ידיו סמוך למקום הספיכה והמים מקלחין מכח הספיכה לתוך ידיו ספיך לסי: **ואי בויע דונא נכוסם מקמא.** כשהנקב מכנים מלקה גדול הוח קלח וקילוח היולח ממנו גרמה והמופך שופך דרך פיו לליעור והנקב מקלח מלמוריו ליאור: **מילף לייף.** הליעור עם היאור ע"י דלי ומטבילין בליעור חת הידים דלמו טבילה גמורה היח ודיה בחבור זה ולח בעינן כשפופרת הגוד כדין עירוב מקוחות דלמ': **לאי שניקב רו.** למו כלי הוח דרכן כלי חקון: **הא לחד והא לתרי.** לחד רבילת בעינן מחלה חלל לתרי שהיה בו רבילת ונטל הרחמן וחמ"כ נטל הסני מע"ג דלח הוי רבילת בנטילת שני ספיך דמי לחולל ומשיירי טהרה חתו כדמפרש לקמיה מי רבילת[ט]: **קפדיתו אמנא.** שיהח כלי שלם: **אחזותא.** שיהח בהן מרחה מים: **אשיעורא.** דרבילת: **דקאתו משירי טהרה.** חצל מעיקרא לריך שיהח בו רבילת: **נטלה בה רבילת.** של זכוכית קרי נטלה והיתה מולנעת לשער בה כלי של כל לים ומים שמתקנו ליטול ידיו: **כווח.** של חרס: **שתקנה.** חתקנה לקבל רבילת לף על גב דמעיקרא לאו לאיתתמוי בגווה עבידא ואין חלנה עשוי לתוכו: **חמת וכפישה.** מיני עודות של עור הן: **סק וקופה.** אין מלאכתן למים דרובן אין מקבלין מים: **בשפה.** מי שלא נטל ידיו מהו לפרופ[ט] מפה על ידיו ולא יגע בלוכלוך ויאכל: **וכשנתנו לו לר' לדוק.** בשנתנה סוכה כשהיו נותנין לו לרבי לדוק לוכל שהוא פחות מכביצה נוטלו בשפה ואוכלו ולא היה נוטל ידיו ולא היה מלריכו סוכה ולא נרכת המזון: **נח.** הא דנקט פחות מכביצה משום סוכה וברכה נקט ליה: עבדין

הא' אריתא. פי' בקונטרס לינור שמופכין לו מים מן היחור בדלי והוח מולין מים כשהוח קרוי חריתא להא יאותים מתרגמינן חריתי וכפ' הפרה (ג"ק נ:) לשון הסוח תורת דנפל לחריתא ומשמע שם שהוח עמוק עשרה טפחים:

דלא אתו מכח גברא. פירש בהלכות גדולות שמותר להטביל ידיס בתוך הכלי דחשיבא נטילה והביח לליס מפ"ב דזבחים (דף כח.) דליבעיא להו מהו לקדש ידיו ורגליו בכיור ממנו ממר רחמנא ולא לתוכו משמע דבקידוש ידיס מבעי ליה משום דכתיב ממנו חצל נטילת ידיס ספילו בתוכן מותר וקשה לפירושו דהכא ממר חינו נוטל ממנו דלא חתי מכח גברא משמע דבעינן כח גברא המופך ומיהו י"ל דבעינן נטילה מן הכלי בין טובל ידיו בתוך הכלי ובין שופך מן הכלי על ידיו יש כאן נטילה מן הכלי חצל הכח ידיו תוך לכלי הן וכבר פסק כח הכלי כשהמים בחים עליו הלכך חין כאן נטילה מן הכלי וגם טבילה חין כאן שהרי שמופין והא דנקט דלא חתו מכח גברא דלא נקט משום דלא חתו מכח גברא חלא דבעינן נטילה מן הכלי ס"ל דתנן במסכת ידיס (פ"ב מ"ב) הכל כשרין ליתן מים לידיס ספילו חרס שוטה וקטן ומניח חבית בין ברכיו ונוטל ומניח חבית על לדו ונוטל הקוף נותן לידיס רבי יוסי פוסל בשניהס פירוש בקוף ובחבית שוטה על לדו והמיס נשפכים מלליהן דבעי רבי יוסי מכח גברא דתני ות"ק לא בעי חלא שיהח כח כלי והשתא שמעתא דנקט כח גברא חתי כרבי יוסי חצל ההלכות גדולות מי ספשר להעמיד חלא כרבנן ולריך להחמיר כיון דסוגיא דשמעתין כרבי יוסי ומס חלס נוטל ידו חחת וחוזר ומשפשף בחברתה לריך לחזור ולינול כדחמרינן בפרק שני דידיס (מ"ג) נוטל ידו חחת ומשפשף בחברתה טמחה ומס שרה פחו במים חו הדיח בהן חת הכלים פסולים לנטילה ומס הדיח בהן ידיו כשרין דהכי תנן במסכת ידיס ולריך לשפוך מיס על ידיו ג' פעמים פעם לשמונה כדי להעביר טיט ודבר המונח מעל ידיו ופעם שניה לטהר ידיו ופעם שלישית לטהר חותן מיס וכן מוכח בכמה דוכתין

מאי לאו הא בביצה בעי נטילת ידים. תימה היכי מלי למימר הכי הא ע"כ בתרומה ספי' כביצה לא בעי נטילת ידיס דהא התידו מפה לאוכלי תרומה דרבי כהן הוה כדמוכח בפ' מי שמתו (סס כ:) גבי מלגיס היינו ע"ג חרוחות כו' ובפ' כל פסולי המוקדשין (בכורות לו.) גבי הסוח בוכרת דהוה ליה לר' לדוק וכספ"ק דיבמות (דף טו:) והיה חוכל חולין על טהרת תרומה ס) ו"ל דהוה מלי למימר ולישנעמיך. [ע' תוס' יומח עט: ד"ה הח ותוס' סוכה כח. ד"ה הח כביצה]:

לח ב מיי' פס הלכה יד ועיי' בכ"מ סמג עשין כז טוש"ע ס"ח סי' קנט סעיף ז [וכבר נלפפס בדכות פ"ח דף מה: וגרסמי' ממר רבה ועי"ש עוד דגרסינן ממכת היס לו בסוגיא דהכא והביחו הרא"ש הכא בפרק יח]:

לט ג ד מיי' פס הלכה יא יב ועיין בכ"מ טוש"ע סס סעיף ג ופי' קס סעיף יג [וכבר נלפפס בס דף מו. וגרסמי' ג"ל רב ממי' בפרק נמלמימן]:

מ ה מיי' פי"ל מהלכות מקוואות הלכה ג ועי"ש סמג עשין סס טוש"ע ס"ח סי' קנט סעיף יג:

מא ו ז מיי' פ"ו מהל' ברכות הל' [ל] ז טוש"ע סס סעיף ג:

מב ח מיי' פ"ו מהלכות ברכות הלכה יא טוש"ע ס"ח סי' קנט סעיף ג:

מג ט י מיי' סס הלכה יא טוש"ע סס סעי' ד:

מד כ מיי' פ"ו מהלכות ברכות הלכה יח ועי' בהגהות וכ"מ סמג עשין כז טוש"ע ס"ח סי' קסג סעיף ג:

שיטה מקובצת

ג) פי' בקונטרס שחקקה ונראה דבלא חקיקה היא מחזקת רבילת וכו'. וע"ב ואיצטריך לדיוקא:

רבינו גרשום (המשך)

בכנוס משקה אין נוטלין ממנו לידים כלומר דלאו חשוב כלי: ל"ק הא לחד הא לתרי כלומר לחד אע"ג דלית ביה לתרי אי אית ביה רבילת אין אי לא לא. קפדיתו אמנא כלומר דאי נקיב בכנוס משקה (אין) [תו] לא נטליתו מינה: קפדיתו אחזותא שיהא להן מראה יפה: קפדיתו אשיעורא שיהא בו רבילת: ולא היא התם דקא אתו משירי טהרה. כלומר אם יש בו רבילת מתחלה נוטלין ממנו אפי' לשנים אע"ג דלא מטו לכל חד וחד אלא חצי רבילת דקא אתו משירי טהרה מרבילת אבל אם אין בו מתחלה אלא חצי רבילת או משהו פחות מרבילת כיון דמתחלה לא היה בם כדי טהרה אין נוטלין: נטלא בת רבילת. כלומר כלי שמחזיק רבילת ליטול בה ידים. כוזא כלי חרש: מגופת חבית שתיקנה (בו) [הוא] דבר שסותמין בו כלי חרש ותיקן המגופה עלמה. חמת וכפישה. חמת כלי עור הוא. כפישה שמתקנין למים. הסל והקופה. כלומר מפני שמנוקבין: מהו לאכול במפה. כלומר [מי] שלא נטל ידיו מהו שיכורוך ידו במפה כדי שלא יגע בפת ויאכל מי חיישינן שמא יגע או לא: נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה כלו' בלא נ"י אבלו והיכן הלכה זו

ס) [בערך ערך מרח גרס גרסם ובן גרסי הכי"ק ורפ"ם]. ט) [ל"ל דתנן]. י) מיל לח. גיטין טו: יבמות פ"ח מ"ה, ד) [ל"ל דתנן]. ה) [תוס' יבמות פ"ח ה"ג ע"ב] ו) בכ"ה פ"ח דיבמות מ"ב גרס קף קף על פי שפופרתן וע"ש, ז) יומח עט. סוכה כו:, ח) [בלקוטי במו"ק טו. זבוני מ"ו בפקחא דערבות ושם פרש"י פקחא דערבות בסוף של חותו מקום], ט) [ל"ל כו', י) בפ"ה: לבכורות, כ) עי' מהר"ם שהחריך ופסק שטעות גפל בספרים ע"ס,

גליון הש"ס

גמ' ואי בויע. ויקלטו שמלופס (בר"ח מב [מד] ע"ג) מתרגמינן ובזעו לבזיעתן: תוס' ד"ה ואי בו' לא החמירו. עי' מלה לף מט ע"ל תוס' ד"ה חס:

מוסף רש"י

מי רבילת. כלי מחזיק רבילת מלא מים (ג"ש לקמן סו:). ואפילו לשנים. כיון דמעיקרא הוה שיעורא וקאתו משירי טהרה (שם) ומע"ג לית בהו רבילת לגבי, הואיל ולרמשן הוה ליה כלי שיעור נטילה (נדיר לח.). אוכל. מלכל פחות מכביצה (סוכה כו:). נוטלו במפה כו'. לף נוטל ידיו מלא כדי במפה ידיו משום נקיות, דקסבר פחות מכביצה לא בעי נט"י ולא בעי סוכה ולא בעי ברכת המזון לאחריו, דדבים כל יסודה ואכלא ושבעת ואכלת ומברך, אבל שם שבעה והיינו כביצה, אבל לפניו בכל דהו בעי ברכה, שהרי נהנה ומפני ניבעת מן העולה (שם). שלשה קולין נהג בו, אחת שלא נטל ידיו מלא במפה כדי ידיו משום סלעות הדעת ומתן לסוכה אכלו ולא גילך לאחריו (יומא עט.).

רבינו גרשום

פקחא דערבות כו'. פקחא דערבות אין בו מים: ואתנו עלייהו כולי יומא. אתנו דאימת שתרצו ביום תאכלו לחם על אותה נטילה: בשעת הדחק אין. כלומר היכא דלא שכיחי מיא. האי אריתא דדלאי אין נוטלין כו' כיצד הם עושין דולין מן הבור וממלאין צינורות סביביו להשקות השדות וה"ק כשממלאין הצינורות אין נוטלין מצינורות ואין מטבילין בה ידים מי שהיו ידיו טמאות. ואי מקרב לגבי דוולא כו' כלומר כשהדולה שופך אי מקריב ידיו לגבי דוולא כו'. ואי בזיע דוולא בכנוס משקה כו' כלומר אם נקוב דוולא כשממלא מן האריתא בכנוס משקה: מילף לייפי חשובין כמחוברין לאריתא ואף מטבילין: כלי שניקב

בלם ליה **אומצא**. פירוש ופת עמה: **התם** משום שיבתא. פירש בקונטרס רוח רעה שורה על הידים שלא נטלו שחרית ורבינו תם מפרש דשלא נתינת פת לתיוקן מותר ליטול ידיו שחרית כיוצא בהכפורים ללא גרע ממלוכלות בטיט ובגומה לחמרין[ג] שרוחץ כדרכו ואינו חושש ואין לך מלוכלות יותר מזה שאין יכול ליגע בפיו ובעיניו בחוטמו ובאזניו דבכולהו חמרינן בפ׳ שמונה שרצים (שבת דף קט.) דתקנ"ז ידו משום פת מלך ושיבתא דהכא דחוק יש לפרש כמו שפירש ר"ח שהוא רוח רעה השורה על האוכל כשבא ליתן הפת לתוכו בן ד׳ וה׳ שנים וחוזקת אותו אם לא נטל ידיו באותה שעה אע"פ שנטל שחרית ומה שאין אנו מוזהרים עכשיו מזה לפי שאין אותה רוח רעה מצויה בינינו כמו שאין אנו נזהרין על הזוגות ועל הגלוי[ד]:

בעין תפיסה אחת. מפסיק לא הוי כעין תפיסה אחת כהיא דתמכת ע"ז בפרק רבי ישמעאל (דף נ.) גבי מצני מרקוליס דאמר כאן בתפיסה אחת כאן בשתי תפיסות והיכי דמי כגון דאיכא גוזה בידי ובידי ולפיכך נוהגין עכשיו כשזה אוכל בשר וזה אוכל גבינה על שלחן אחד מניחין לחם או קנקן או שאר כלים להפסיק בינתיים או אוכל על מפה אחרת דהוי כעין שתי תפיסות וי"מ דלא מקרו לה בתפיסה אחת לומר שהן נהוגות אחת כגון אחים שקנו מתרוג בתפיסת הבית לים נוחלין (ע"ב קלח:) ופריך תפיסה אחת ס"ד מה לי נהוגות אחת ומה לי בשתי נהוגות אם מכירין זה את זה ומשני כעין תפיסה אחת דהיינו שמכירין זה את זה ולפי זה לא מייתי כלל שיהא מותר לאכול על שלחן אחד בשביל הפסק שביניתיים טיפת רבן שמעון בן גמליאל אומר [ו]אשה מדיחה את ידה אחת במים ונותנת פת לבנה קטן אמרו עליו על שמאי הזקן שלא רצה להאכיל בידו אחת וגזרו עליו שיאכיל בשתי ידיו [ז]אמר אביי התם משום שיבתא ת"ש דאשמועינן דשמואל אשכחיה לשמואל דקא בכי אמר ליה אמאי קא בכית דמחיין רבאי אמאי דאמר לי קא ספית לבראי ולא משית א] [ח]ידיה ואמאי לא משית א"ל הוא אכיל ואנא משינא א"ל לא מיסתייה דלא גמיר מימחא נמי מחי [ט]והלכתא אוכל מחמת מאכיל צריך נטילת ידים מאכיל אינו צריך נטילת ידים: **מתני'** [י]צורר אדם בשר וגבינה במטפחת אחת ובלבד שלא יהו נוגעין זה בזה [יא]רבן שמעון בן גמליאל אומר [יב]שני אכסנאין אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין: **גמ'** וכי נוגע זה בזה מאי הוי [יג]צונן בצונן הוא אמר אביי נהי דקליפה לא בעי [יד]הדחה מי לא בעי: רשבג"א שני אכסנאין אוכלין על שולחן וכו': [טו]אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל לא שנו אלא שאין מכירין זה את זה אבל [טז]מכירין זה את זה אסור תניא נמי הכי [יז]רבן שמעון בן גמליאל אומר ב' אכסנאים שנתארחו לפונדק אחד זה בא מן הצפון וזה בא מן הדרום זה בא בחתיכתו וזה בא בגבינתו אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין ולא אסרו אלא [יח]בתפיסה אחת תפיסה אחת סלקא דעתך אלא כעין תפיסה אחת א"ל רב יימר בר שלמיא לאביי שני אחין ומקפידין זה על זה מהו אמר ליה [יט]יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקי ביתהום מותרין ולטעמיך הא [כ]דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן [כא]מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד יאמרו כל

עבדין כדין אמר ליה דעתי קצרה עלי כי סליק ר' זירא אשכחינהו לר' אמי ור' אסי דקאכלי בבלאי חמתות אמר [ו]תרי גברי רברבי כוותייכו ליטעו בדרב ושמואל הא דעתי קצרה קאמר אשתמיטתיה הא דאמר רב תחליפא בר אבימי אמר שמואל [ז]א"התירו מפה לאוכלי תרומה ולא התירו מפה לאוכלי טהרות ורבי אמי ורבי אסי כהנים הוו איבעיא להו אוכל מחמת מאכיל צריך נטילת ידים או לא ת"ש דרב הונא בר סחורה הוה קאי קמיה דרב המנונא בלם ליה אומצא ואכיל אמר ליה אי לאו דרב המנונא את לא ספינא לך מאי טעמא לאו משום דזהיר ולא נגע לא דזריז קדים ומשי ידיה מעיקרא תא שמע דאמר רבי זירא אמר רב [ב]לא יתן אדם פרוסה לתוך פיו של שמש אע"ב יודע בו שנטל ידיו [ג]והשמש מברך על כל כום וכום [ד]ואינו מברך על כל פרוסה ופרוסה ור' יוחנן אמר מברך על כל פרוסה ופרוסה [ה] אמר רב פפא בשלמא דרב ורבי יוחנן לא קשיא הא [ו]דאיכא אדם חשוב הא דליכא אדם חשוב מכל מקום הא קאמר אע"ב יודע שנטל ידיו שאני שמש דטריח תנו רבנן [ז]לא יתן אדם פרוסה לשמש בין שהכום בידו בין שהכום בידו של בעל הבית שמא יארע דבר קלקלה בסעודה והשמש שלא נטל ידיו אסור ליתן פרוסה לתוך פיו איבעיא להו מאכיל צריך נטילת ידים או אינו צריך ת"ש [ז]דתני דבי מנשה

עבדין דזין. וכי עושין כן לתכול בלא נטילה: **דעתי קצרה.** מסתמים מני דלמ"ד שנטלתי ידי לי לפתי לתכול בידי: **כבלאי חמתות.** חמתות גלויין וכוכין ידיהן בהם ואוכלים בלא נטילת ידים: **ליטעו בדרב [ושמואל].** כסבורים אתם להם לתלמידיה שמואל לדרב לתכול במפה משום בלא נטל ידיו הוא: **והא דעתי קצרה קאמר ליה.** אלמא נטל ידיו: **התירו מפה לאוכלי תרומה.** להכהנים זרזיין הן ולא נגעי: **ולא התירו לאוכלי.** מוליכה בטהרה לפי שאינם למודין להשמר כמו כהנים: **אוכל מחמת מאכיל.** מדם שאוכל מיד מבירו המוסך לתוך פיו צריך האוכל נטילת ידים או אין צריך: **בלם ליה אומצא.** אתך לו מתיבתא בשר: **בלם.** במ"ס שמושה כמו (תהלים לב) **עדיו** לבלוש שהמגב והרסן מחתכין עדיו [ט](לבלוש) של סוס ולי נלמה בלם ליה אומצא לשון הטמנה בגחלים כמו (בכורות דף מ:) פיו בלוש גבי מומין של בכור שפיו קטור שאין יכול לפותחו אלא מעט ורגליו מבולמות: **אי הוו דרב המנונא הוו.** מדם מכס וזריז כדמפרש וחזיל לה הויגא ספינא לך בלא נטילה: **מאי.** מוכמתיה: **הוו דזהיר ולא נגע.** אלמא אין צריך נטילת ידים ובלבד שלא יגע: **לא.** הכי קא"ל אי לאו דרב המנונא אתא לן ויודע אני בך שנטלת ידיך. זריז עדיף מזהיר זהיר שיודע להזהר בשעת מעשה שלא יעבור על המצוה זריז הרואה את הנולד וממתין עצמו שלא יבא לידי כך והיינו לתמרינן בע"ז (דף כ:) זהירות מביאה לידי זריזות: **השמש מברך על כל כום וכום.** לפי שאין קבע לשתיית השמש שאינו יודע מה יתנו לו עוד הלכך לחם דעתיה מן השתיה: **ואינו מברך על כל פרוסה ופרוסה.** דבטוח הוא שלא יתנעו ממנו לחם: **אי הוכא חדם חשוב.** בסעודה בטוח השמש שיתן לו לחם כל הצורך: **דטריח.** לשמש את המסובין ושוכח שלא נטל ונוגע בשולחן שיאכל. ואע"פ שנוגע בכל הסעודה לא מיכפת לן שלא הלריכו נטילה לנוגעין אלא לאוכלין: **לא יתן אדם פרוסה לשמש.** בלחד מן התורמים קתמר (ג) שלא יכעוס בעה"ב כשהוא שותה מונקו לו יין ומזיק לו ובלאו הכי עסק נמי מתוך שחם שלא יכלה להחם לתורמים הוא מביאו לפניו שלא יכעוס בעה"ב כשהוא שותה מונקו לו יין ומזיק לו ובלאו הכי עסק נמי מתוך שחם שלא יכלה להחם לתורמים הוא מביאו לפניו שלא יכעוס בעה"ב

טיפת

א [מיי׳ פ״ח מהלכות מאכלות אסורות הלכה ט טוש״ע י״ד סימן קכג סעיף ל]:

מה ב מיי׳ פ״ו מהלכות ברכות הלכה יט סמג עשין כז טוש״ע י״ח סי׳ קסט סעיף ל [וברכ׳ אלפס ברכות פ״ח דף מו.]:

מו ג ד ה מיי׳ שם פ״ז הלכה ז ועיין בכ״מ טוש״ע שם סעיף ג:

מז ו טוש״ע שם ס״ג:

מח ז מיי׳ פ״ג מהל׳ שביתת עשור הלכה ב:

מט ח מיי׳ פ״ו מהלכות ברכות הלכה יח וע״ש סמג עשין כז טוש״ע י״ח סי׳ קכג סעי׳ ב [וברכ׳ אלפס שם]:

נ ט מיי׳ פ״ט מהלכות מאכלות אסורות הלכה ו סמג לאוין קמג טוש״ע י״ד סי׳ לג סעיף ג:

נא י מיי׳ שם הלכה כג סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ פח סעיף ב:

נב כ מיי׳ שם הלכה יז סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ לג סעיף ג:

נג ל מ מיי׳ שם הלכה כג סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ פח סעיף ג וע״ש בהג״ה:

נד נ מיי׳ פ״ז מהל׳ י״ט הלכה כג סמג לאוין עה טוש״ע י״ח סי׳ תקלד סעיף ג:

רבינו גרשום

במס׳ סוכה: א״ל דעתי קצרה כלומר אני נטלתי ידיי אלא מה שאני אוכל במפה דעתאי אנינא ואין אני יכול ליגע באוכל: דקא אכלי בבלאי חמתות כלומר כדרכי ידיהו בחמת ישן ואכלי בלא נ״י: תרי גברי רברבי כרבנן ליטעו בדרב ושמואל כלו׳ דסבורין אתן דרב אכיל בלא נטילת ידים במפה הא קאמר ליה דעתי קצרה ונטל ידיו: ולא התירו מפה לאוכלי טהרות כלומר לאוכלי חולין שנעשו על טהרת הקדש: אוכל מחמת מאכיל צריך נ״י כלומר אם האוכל צריך נ״י: בלם ליה אומצא. כלומר תיקן לו אומצא: מאי לאו משום דזהיר ומשי ידיה מעיקרא. ג) כלומר והא קא חזינן הכא דאוכל מחמת מאכיל צריך נט״י: הא דאיכא אדם חשוב כו׳ כלומר אם השמש אדם חשוב דיתנו לו פת כל צורכו אינו צריך לברך על כל פרוסה ופרוסה אבל אם אין אדם חשוב דלא יתנו לו כל צורכו אלא פרוסה אחת כי חזדרין ונותנין לו פרוסה אחרת דומה כנמלך ושוב צריך לברך: שאני שמש דטריח כלו׳ וחיישינן שמא יגע: מברך על כוס וכוס כלומר דעל כוס וכוס דמי כנמלך דעבדי אינשי דלא שתו אלא חד כסא ובאידך כסא דמי כנמלך. שמא יארע דבר קלקלה בסעודה כלומר שמא כשיטול הבעל הבית הכוס בידו יקפיד על אותה פרוסה שיתנו לשמש וישפוך מחמת כעס הכוס מידו ויקלקל הסעודה. מדיחה אשה ידה כו׳. כלומר לא רצה ליטול ידו אחת וגזרו עליו שיטול שתי ידיו כשיאכיל בנו: התם משום שיבתא כלומר משום רוח רעה שלא נטל ידיו שחרית משום יוה״כ שאסור להושיט אצבעו במים

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ ואמר רב פפא כשנלמ׳ וכו׳ יודע בו שנטל: (ב) רש״י ד״ה לא יתן וכו׳ קאמר כדי שלא יכעוס וכו׳ וחזינקו וכו׳ שמא ישפכנו מדאגת כעס בעל הבית הסמ״ד: (ג) ד״ה תפיסה וכו׳ שאוכל:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א] גמ׳ דאמר לי קא ספית לבראי ולא משית ואמאי וכו׳ כלומר לי:

מוסף רש״י

מדיחה את ידה. לפי שרוח רעה שורה על הלחם העלקח בידים שלא נטלו שחרית ושם הסד שיבתא (יומא עז:). **שלא רצה להאכיל בידו אחת.** לפיכך ידו אחת לא היה טוב להאכיל פת לבנו קטן כיוצא בהכפורים (שם). **צונן בצונן הוא.** ולפיכך אכיל לחמו כי הדדי ליכא למיחש לחומייהו, דלרך ביצול אבדה מותר (לעיל קד:). **שאין מכירין זה את זה.** לפי שאין אדם נוטל ידיו למקנח מדמבריח ומיכל (שבת יג.). **מי שאין לו אלא חלוק אחד.** לפי שאין לפי מכסה מפני הכימה, ולפיכך כיסה לפני המועד, מותר לכבסו במועד (תענית כט:).

רבינו גרשום (המשך)

ואסור ליגע בפת מי שלא נטל ידיו בשחרית שחרית אבל אדם שנוטל ידיו שחרית אינו צריך ליטול ידיו בשביל שמאכיל אחר: נהי דקליפה לא בעי הדחה מי לא בעי כלומר אם יהו נוגעים זה בזה נהי דלא בעי קליפה דצונן וצונן הוא אבל הדחה מי לא בעי מקום מגען: לא אסרו אלא בתפיסה אחת כלומר בהדי הדדי: בתפיסה אחת סלקא דעתך כלומר ג)בלא תפיסה על שלחן אחד מי שרי. אלא כעין תפיסה אחת שמכירין זה את זה. יאמרו כל הסריקין אסורין דאמרינן במס׳ פסחים מפני מה אמרו כל הסריקין אסור מפני שהאשה שוהה עליהן ומחמצתן ואיבעי׳ להו מהו שיקבענה בדפוס שעושה סריקין בבת אחת כשהיו עושין בבית ביתוס. יאמרו כל הסריקים אסורים וסריקי ביתהום כו׳ הכא נמי יאמרו כל האחים אסורין לאכול על שלחן אחד אחר אחד אחר מפני שמא יבוא הדבר לידי תקלה לפי שכל אדם אין יודעין שמקפידין זה על זה ויהיו מקילין במקום אחר:

ג) נרשה דל״ל לא יתן אדם פרוסה וכו׳ יע״ש יודע בו שנטל ידיו כלומר והא קא חזינן כו׳. ד) נרשה דל״ל בתפיסה אחת אפי׳ שלא על שולחן אחד אסור.

ד) **כל הסריקין אסורין.** לעניין מלוה דפסקא תנא [פסחים נ:] אין עושין סריקין המצויירין בפסקא מפני שהפסא שוהה עליהן ומחמצתן ונחמוש אחד ובייתוס שמו היה לו לפוס אחד מצויר והיה מושיב לתוכו את הסריקין והוא מצויר מיד אמר להם לפסר יעשנה בדפוס ויקבענה מיד ואמרו לו מ"ש יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקי בייתוס מותרין. והכא נמי יאמרו כל האחין אסורין וזלו מותרין[ה]: **חיזורו מוכיח עליו.** המיזור תמיד הוא קבוע בחלוקו וכשהוא פושט חלוקו ולובש אחר אינו מיזור המיזור מזה וקובעו בזה וזה שאין לו אחר מכבסו עם חיזורו והרואה כשהוא מכבסו וחיזורו עמו יודע שאין לו חלוק אחר ולכך התירו לו מכמיס:

מתני' טיפת חלב שנפלה על החתיכה. בתוך הקדירה על אחת מן החתיכות ולא הגיע את הקדירה ולא נחלק טעם הטיפה אלא לאותה חתיכה בלבד: **אם יש בה נותן טעם לאוסר חתיכה.** כלומר שאין באותה חתיכה לבדה שאיס לבטל הטיפה מיד ונאסרת החתיכה. וכשאר חתיכות הקדירה לא בטיל לימא מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא מכדי רב כמאן אמר לשמעתיה כרבי יהודה דאמר מין במינו לא בטיל לימא פליגא אדרבא[ג] דאמר רבא קסבר רבי יהודה כל שהוא מין ומינו ודבר אחר סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו אמר ליה אי דנפל ברוטב רכה הכי נמי הכא במאי עסקינן דנפל ברוטב עבה ומאי קסבר אי קסבר אפשר לסוחטו מותר חתיכה אמאי נעשית נבלה אלא קסבר אפשר לסוחטו אסור דאיתמר רב ורבי חנינא ורבי יוחנן דאמרי אפשר לסוחטו אסור שמואל ורבי שמעון בר רבי וריש לקיש דאמרי אפשר לסוחטו מותר וסבר רב אפשר לסוחטו אסור והאיתמר כזית בשר שנפל לתוך יורה של חלב אמר רב[ד] בשר אסור וחלב מותר ואי סלקא דעתך אפשר לסוחטו אסור

טיפת חלב שנפלה על חתיכת בשר אם יש בנותן טעם באותה חתיכה. נאסרת כשהמתיכה כולה חוץ לרוטב מיירי כדתניא בפ' גיד הנשה (לעיל דף נו:)[ו] ולכך מטעירינן בחותה מתיכה ולא בשאר חתיכות משום דחלב מפעפע על כל החתיכה ואין מפעפע מחתיכה לחבירתה אלא ע"י ניעור וכשהי כדתניא בגמ' לעיל לא ניעור כלל אמאי כל החתיכות אסורות מיבלע בלע מפלט לא פליט:

מבשר בחלב מ"ט לא גמרינן כו'. ות"ת דהכא מסמע דנפקא ליה לגמרי טעם כעיקר מבשר בחלב ואילו בפ' אלו עוברין (פסחים דף מד:) ובפ' ג' מיינין (מיר דף נ:) פליגי ר' עקיבא ורבנן למר נפקא ליה טעם כעיקר ממסרת ולמר מגיעולי עובדי כוכבים ותדע דלמיירי דהתיר קונם מסמע דילע להתיר בריתא וי"ל דאפי' הכי אין מדקדקין אלא מדברי תורה:

דחדוש הוא. פי' בקונטרס דשמיהם מן היתר זה לבדו וזה לבדו וכשנתערבו נאסרין וטעם זה לא קאמר בגלו עוברין (פסחים דף מד:) ובפ' ג' מיינים (מיר דף נ:) דהא כלאים נמי הכי הוו ומקיק להיינו מדומו דלמי תרו ליה כולה יומא בחלבא שרי מ"ג שנבלע החלב בבשר מ"מ אסור אלא נותן לפי אסור גלול והבשר אוסר:

אמר רבא דרך בשול אסרה תורה. דימוי בעלמא הוא דמכא ליכא למילף מבל טעם בעיקר הוי לחוריית כדפי' (בקונטרס) פ' גיד הנשה (לעיל דף נח: ד"ה רבא):

דאמר רבא קסבר רבי יהודה כו'. פי' בקונטרס לאמר רבא בפ' גיד הנשה (שם דף ק:) ואין לנון זה שם אבל בפ' הקומץ רבה (מנחות דף כג. ושם ד"ה אמר) מיתיב גבי רבי יהודה אומר מנחת כהנים כמנחת כהן משיח כו' ומדרבא לאמר הכי בפ' גיד הנשה (לעיל דף ק:) לגיבא דרב לא נצי לאקשויי הכא לרב אדרב לדבי לשמעי אצי התם כשקדם ושלטו אבל בהחיה להקומץ רבה (מנחות דף כב.) ליכא טעמא אחריתא לרבי יהודה אלא כמו שמפרש רבא ולהכי פריך שפיר מינה ות"ת אמאי לא פריך מדרבי יהודה גופיה לקאמר רב הכא אדרבא דמפרש טעמא דרבי יהודה וי"ל דלא שמיע ליה ברייתא כי היכי דלא שמיע ליה לרב דאי ידע ליה רב לא הוה ליה למימר אלא הלכה כרבי יהודה ומו לא ועוד י"ל דברייתא דרבי יהודה מסמע שפיר דאין ברוטב שאיס לבטל החתיכה מדאמור רבנן עד שיתן טעם ברוטב ובחתיכות מסמע דליכא ברוטב לחודיה כדי לבטל: **אפשר** לסוחטו מותר. פי' דיעבד אי נסחט אסור ומתבטל מותרת (ג) עם החתיכה שבשר נאסרת אבל לכתחלה אין מבטלין אסור בקונטרס:

ה) [סנהדרין ד:], ג) לעיל דף ק., ו) מנחות כג. לעיל ק:, ד) שייך לעיל, ה) ע"ז כ: ו) [שמות כג, שם לד, דברים יד], ז) [במדבר ו], ח) [ברכות עליון ולבטלן רס"ג], ט) [ד"ה שם יט], י) ר"מ מ"ז,

(ה) רש"י ד"ה אמר כך וכו' בתוספ תמיכה אסור לאסור כל הקדירה קאמר דכיון: (ג) ד"ה ליתא וכו' כמי שאינו שאינו מועיל: (ד) תוס' ד"ה אפשר וכו' מותרת גם התמיכה:

איזורו מוכיח עליו. דמי שאין לו אלא חלוק אחד פושטו ומפעפע במקומיו ומוגרו בחיזורו ומועד לכל ומכבס החלוק ומודיע לכל שאין לו אלא חלוק אחד (מו"ק יד:). **כל שהוא** מין ומינו. כגון נבלה ושחוטה, ודבר אחר. כגון תבלין ובוטנ, מינו להיתר אינו מבטלו לאיסור, אלא מלקהו כמי שאינו בקדירה זו ונאבלו הנבלה והבוטנ ובטלה בשאר בוטנ ובקיפה (לעיל ק:).

ז) לאסור את כל הקדירה קאמר דכיון דנאסרה החתיכה עצמה:

התם איזורו מוכיח עליו כלומר הא קא חזינן דלית ליה המיינה ומדהמיינה מנחא בביתיה דלית ליה עילויה ש"מ דלית ליה חלוק אחר: טיפת חלב שנפלה על התיכה כו' כלומר הקדירה של בשר היתה אצל האור והיתה מבשלת ונפלה טיפת חלב על התיכה של בשר בקדירה: ש"מ טעמו ולא ממשו בעלמא. [דאורייתא] כגון ירך שנתבשל בה גיד הנשה ושאר איסורין כגון נבלה שבישלה עם בשר טהור דהוא בנותן טעם: מבשר בחלב מ"ט לא גמרינן דחידוש הוא. כלומר מאי חדושו דאי זה בפ"ע וזה בפ"ע מותר ואם נתבשל בשר בחלב אסור: דרך בישול אסרה תורה. כלומר ומהו דרך בישול דכל דבר שמתבשל בקדירה דרכו ליתן טעם ואהי נמי לא אסרה תורה אלא דרך בישול: אמר רב כיון שנתן טעם באותה התיכה כו'. כלומר לא צריך ליתן טעם בכל הקדירה כולה. אלא כיון שנותן טעם בהתיכה אחת כו': כל מין ומינו ודבר אחר כו' כלומר מין ומינו זהו התיכה שנפל עליה החלב ושאר התיכות ודבר אחר זהו הרוטב. כלומר דכיון דחלב אינו נותן טעם אלא בהתיכה אחת ולא ברוטב הרוטב רבה עליו ומבטלו: הכא במאי עסקינן ברוטב עבה כלומר דמי עבה כלומר דמי כבשר

ו) **מבשר בחלב מ"ט לא גמרינן.** לעיל דף נו:) ולכך מטעירינן בחותה מתיכה ולא בשאר מתיכות משום דחלב מפעפע על כל החתיכה ואין מפעפע מחתיכה לחבירתה אלא ע"י ניעור וכשהי כדתניא בגמ' לעיל לא ניעור כלל אמאי כל החתיכות אסורות מיבלע בלע מפלט לא פליט: